

Gerard Walschap

Rebelse baron

1898 - 1989

'Ik heb alles gezegd wat ik te zeggen heb... en daarvoor op mijn kop gekregen. Vijftig jaar lang.' Een mens vraagt natuurlijk om moeilijkheden als hij eerst missionaris wil worden en vervolgens de Kerk onderuitschopt. Uiteindelijk triomfeert gerechtigheid. Gerard Walschap groeit uit tot de meest gelauwerde Vlaamse schrijver ooit.

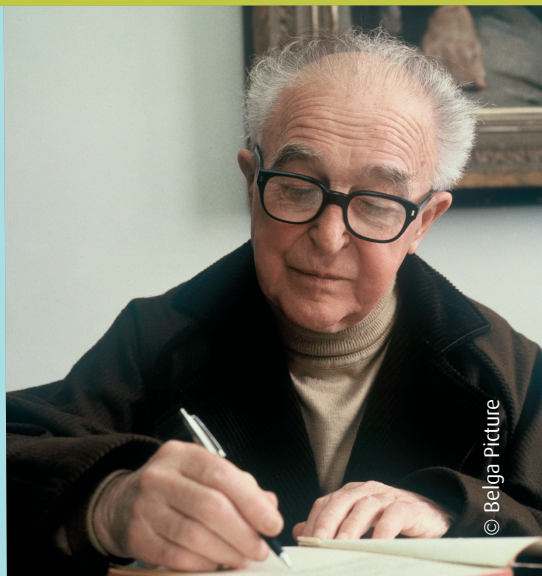
Vanonder de Londerzeelse kerktoeren kijkt cafébaas Florent Walschap trots naar de prestaties van zoon Gerard. Eerst Grieks-Latijnse humaniora, nadien priesterstudies. Dat is het parcours dat menig Vlaamse ouder begin vorige eeuw voor zijn oudste zoon in gedachten heeft. Nu nog missionaris worden, de kinderwens van Gerard, en dan is het plaatje helemaal af.

'De meerderheid wil altijd overdrijven. Ik heb de neiging niet mee te doen. Ik ga mijn eigen weg en ben mezelf.' Walschap ten voeten uit.

Maar het plaatje geraakt nooit af. Er sluipen barstjes in Walschaps geloof en het verplichte celibaat zint hem al helemaal niet. In 1921, vlak voor zijn priesterwijding, houdt hij zijn opleiding voor bekeken.

'Slagerij Janssens aan de Antwerpse Melkmarkt was tot in de jaren '50 een ontmoetingsplaats van allerlei kunstenaars. Walschap genoot er van de gesprekken over kunst en literatuur, maar ook van de gratis borrels en vleeshapjes door de gulle slager aangeboden.'

Verbijstering onder de kerktoeren maar Walschap zet door. Hij verhuist naar Antwerpen, trouwt na veel herrie met Ninette Theunissen en wordt verliefd op de Deense, Noorse en Russische literatuur. Het schrijven wordt een echte drang. 'Ik kon niet meer stoppen. Ik schreef en schreef maar en toen was het af', vertelt hij over het wordingsproces van 'Adeläide', zijn eerste echte roman.

Walschap is er erg mee ingenomen. Vlaanderen anno 1929 is klaar voor een complex werkstuk over sensualiteit, schuld, boete en bekrompenheid. Denkt hij... Hij vergist zich. De katholieke pers, er is nauwelijks een andere, maakt hem met de grond gelijk. 'Afvallige', 'pornograaf' en meer van dat fraais. Walschaps werk geraakt op de beruchte index en is jarenlang volstrekt verboden in katholieke kringen.

Walschap laat zich niet afremmen. Hij blijft uithalen naar 'de onmenselijke katholieke kerk'. Niet in pamfletten, wel met ijzersterke romans in een frisse, zakelijke stijl, authenticiteit en sociaal bewogen. De index houdt hem in een financiële wurggreep maar de schare onvoorwaardelijke fans groeit. In 1939 verschijnt 'Houtekiet', zijn absolute meesterwerk. 'Houtekiet' is de nieuwe mens. Verstandig, bekwaam, seksueel, creatief, rechtvaardig, los van het geloof, sociaal geëngageerd. 'Houtekiet ben ikzelf.'

In 1940 wordt Walschap tot rijksinspecteur van de bibliotheken benoemd. Voorbij zijn de financiële zorgen, de rest van zijn leven kan hij relatief stressloos verder werken aan zijn oeuvre. De eindoogst is indrukwekkend. Walschap ontvangt haast elke literatuurprijs die in het Nederlandse taalgebied voorhanden is.

In 1968 ontvangt Gerard Walschap de Prijs der Nederlandse Letteren uit handen van koningin Juliana.